

Dosarul nr. 2ra-523/20

Prima instanță: Judecătoria Edineț sediul Briceni (jud. P. Hilotii)

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud. A. Gheorghieș, A. Toderaș, E. Bejenaru)

DECIZIE

8 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Galina Stratulat
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu

examinând recursul declarat de Alexei Chiriac, reprezentat de avocatul Petru Balan

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Alexei Chiriac împotriva lui Ivan Cramari și Valerii Cramari cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral

împotriva deciziei din 29 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, prin care a fost admis apelul declarat de Ivan Cramari și Valerii Cramari, casată hotărârea din 18 iulie 2018 a Judecătoriei Edineț sediul Briceni și pronunțată o nouă hotărâre, prin care acțiunea a fost respinsă

constată:

La 25 septembrie 2017, Alexei Chiriac a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ivan Cramari și Valerii Cramari cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral.

În motivarea acțiunii a invocat că la 18 martie 2015 a depus o plângere la IP Briceni, prin care a solicitat să fie luate măsuri cu frații Valerii Cramari și Ivan Cramari, care la 18 martie 2015 au incendiat pășunea uscată la marginea satului XXXXX r-nul XXXXX, în apropierea lotului său de pământ agricol proprietate privată, nr. cadastral nr. XXXXX cu suprafața de 0,9106 ha și lotul de pământ agricol arendat de către el de la Anatolii Vasilov, nr. cadastral XXXXX, cu suprafața de 0,9111 ha, plantat cu pomi coniferi-brazi de vârstă de 5 ani.

A menționat că în rezultatul răspândirii flăcărilor de pe pășunile incendiate, a ars o porțiune din pepiniera plantată cu pomi coniferi-brazi pe o porțiune de 176 x 37 metri, suprafața de 0,61 ha, în număr de 6 770 de brazi cu valoarea de 473 900 de lei.

Astfel, pe fapta în cauză, la 14 mai 2015, a fost emisă o ordonanță de refuz în pornirea urmăririi penale în temeiul art. 275 alin. (3) CPP, dar prin ordonanțele privind aplicarea sancțiunii contravenționale din 20 mai 2015, Valerii Cramari și Ivan Cramari au fost recunoscuți vinovați în comiterea contravenției prevăzute de art. 115 alin. (3) Cod contravențional - arderea în câmp deschis a resturilor vegetale de orice proveniență, fiindu-le aplicată o sancțiune contravențională în mărime de 15 u. c., echivalent a 300 de lei.

Potrivit încheierii executorului judecătoresc privind încetarea procedurii de executare din 26 mai 2016, Ivan Cramari a achitat amenda în sumă de 300 de lei, conform ordinului de plată nr.6NO2-2100 din 25 aprilie 2016, iar potrivit încheierii privind încetarea procedurii de executare din 4 februarie 2016, Valerii Cramari a achitat amenda în sumă de 300 de lei, conform ordinului de plată nr. HPV-3-0100 din 2 februarie 2016.

A remarcat că pârâții nu au recuperat benevol paguba materială și morală în urma acțiunilor contravenționale și anume, pentru nimicirea parțială a plantației de pomi coniferi în număr de 6 770, cu valoarea de 473 900 de lei.

La fel, a subliniat reclamantul că prin acțiunile ilegale, de comun cu paguba materială, pârâții i-au cauzat și un prejudiciu moral.

Așadar, a considerat că repararea prejudiciului moral prin echivalent bănesc în sumă de 10 000 de lei îi poate aduce satisfacție.

A relatat că la 13 februarie 2017, prin scrisoare cu aviz, pârâții au fost preavizați de a recupera cheltuielile materiale, morale, dar până în prezent nu și-au onorat obligațiunea de recuperare a prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 45 alin. (1), 387 alin. 387 alin. (3) lit. e) Cod contravențional, art. 1398, 1422, 1423, 1414 Cod civil, art. 5, 7, 75, 81, 84, 94, 96, 166-167 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, încasarea în mod solidar din contul pârâților în beneficiul lui a prejudiciului material în mărime de 473 900 de lei și a prejudiciului moral în mărime de 10 000 de lei, precum și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 18 iulie 2018 a Judecătoriei Edineț sediul Briceni, a fost admisă acțiunea parțial.

A fost încasat în mod solidar de la Ivan Cramari și Valerii Cramari în beneficiul lui Alexei Chiriac prejudiciul material cauzat în mărime de 473 900 de lei, prejudiciul moral a câte 1 000 de lei de la fiecare sau în mărime totală de 2 000 de lei, cheltuielile pentru achitarea taxei de stat în mărime de 14 217 de lei și pentru asistență juridică în sumă de 5 000 de lei, în total suma de 495 117 de lei.

În rest, a fost respinsă acțiunea.

Prin decizia din 29 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, a fost admis apelul declarat de Ivan Cramari și Valerii Cramari, casată hotărârea primei instanțe și pronunțată o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

La 3 februarie 2020, Alexei Chiriac, reprezentat de avocatul Petru Balan a declarat recurs împotriva deciziei din 29 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat că litigiul iscat între părți este unul care își are fundamentul în răspunderea juridică civilă delictuală.

Astfel, intimații nu au negat faptul incendierii de către ei a pășunii uscate de la marginea sat. XXXXX r-nul XXXXX, că de la incendiul intenționat provocat de ei s-a aprins și a ars o porțiune din lotul lui de pământ pe care erau plantați pomi coniferi – brazi și nici faptul că o parte din brazii de pe lotul lui care a fost afectat de incendiu au ars, deci intimații nu au negat existența prejudiciului patrimonial.

A remarcat că delictul (fapta ilicită) a fost probat prin acte și recunoscut de intimați (au recunoscut incendierea directă a pășunii și incendierea indirectă a lotului lui).

La fel, fapta ilicită a fost probată și prin ordonanțele Procuraturii Briceni din 14 mai 2015 și din 20 mai 2015.

Cu referire la prejudiciu, a menționat că părțile au recunoscut că pe lotul incendiat care îi aparține erau pomi coniferi - brazi. Mai mult, faptul că pe terenul lui erau plantați brazi este probat și prin încheierea privind cercetarea incendiului din 23 martie 2015 și actul cu privire la cercetarea teritoriului parcelei de pământ cu nr. cadastral 1418201032 în rezultatul incendiului din 1 aprilie 2015, efectuat de o comisie din cinci membri.

Raportul de cauzalitate a fost probat prin încheierea privind cercetarea incendiului din 23 martie 2015, dar și intimații au recunoscut că de la incendiul intenționat provocat de ei a fost aprins lotul de teren pe care creșteau brazi.

Cu referire la vinovăție, a învederat că prejudiciul a fost cauzat prin neglijența intimaților care au aprins focul, l-au lăsat nesupravegheat și au plecat acasă, dar această formă a vinovăției nu este exoneratoare de răspundere juridică civilă.

Astfel, soluția instanței de apel este ilegală și contravine prevederilor art. 1398 alin. (1) și 1416 Cod civil.

A obiectat că este ilegală și concluzia instanței de apel în sensul că intimații nu au incendiat intenționat brazii de pe parcela lui de teren, or forma vinovăției la comiterea delictului nu influențează existența răspunderii.

Instanța de apel putea să exonereze integral intimații de răspundere civilă doar în cazul dacă ar fi constatat că aceștia ar fi acționat fără vinovăție, ceea ce la caz se exclude, deoarece forma vinovăției în speță este indirectă (neglijența).

Referitor la argumentul instanței de apel precum că nu a fost demonstrată legătura causală între incendiu și prejudiciul cauzat, a evidențiat că instanța a apreciat abuziv probele din dosar și însuși faptul că intimații au recunoscut că de la incendiul provocat de ei s-a aprins și lotul lui.

Nu este clară logica instanței de apel care a preferat să refuze în repararea prejudiciului și să exonereze intimații integral de obligația de a repara prejudiciul cauzat, fără ca ultimii să prezinte un calcul alternativ al numărului de pomi afectați de incendiu, alte date sau cifre privind prețul unui pom de brad etc.

A subliniat că intimații nu au adus probe din care să rezulte că nu existau pomi de brad pe suprafața de pământ a lui afectată de incendiu, că pe acel lot era un alt număr de brazi și nu au adus alte calcule referitoare la prejudiciu și nu au combătut probele lui prin care a demonstrat existența și întinderea prejudiciului.

A accentuat că decizia instanței de apel îi încalcă dreptul lui la proprietate, garantat de art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

La 12 martie 2020, prin intermediul Oficiului Poștal, Ivan Cramari și Valerii Cramari, reprezentați de avocatul Maria Corolevschi au depus referință la recursul declarat de Alexei Chiriac, solicitând respingerea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Din materialele dosarului rezultă că copia deciziei recurate a fost expediată în adresa părților la 4 decembrie 2019, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire (f. d. 251 vol. I), fiind recepționată de către recurent la 13 decembrie 2019, ceea ce se atestă prin avizul de recepție anexat la actele cauzei (f. d. 255 vol. I)

Astfel, se constată că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 3 februarie 2020 în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea în vigoare a hotărârii primei instanțe din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) lit. a) și c) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum rezultă din materialele cauzei, Alexei Chiriac înaintând acțiunea în judecată împotriva lui Ivan Cramari și Valerii Cramari, a solicitat încasarea în mod solidar din contul lui Ivan Cramari și Valerii Cramari în beneficiul lui a prejudiciului material în mărime de 473 900 de lei și a prejudiciului moral în mărime de 10 000 de lei, precum și a cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a admis acțiunea parțial și a încasat în mod solidar de la Ivan Cramari și Valerii Cramari în beneficiul lui Alexei Chiriac prejudiciul material cauzat în mărime de 473 900 de lei, prejudiciul moral a câte 1 000 de lei de la fiecare sau în mărime totală de 2 000 de lei, cheltuielile pentru achitarea taxei de stat în mărime de 14 217 de lei și pentru asistență juridică în sumă de 5 000 de lei, în total suma de 495 117 de lei. În rest, a fost respinsă acțiunea.

Judecând apelul declarat de către Ivan Cramari și Valerii Cramari, instanța de apel a admis apelul, a casat hotărârea primei instanțe și a pronunțat o nouă hotărâre, prin care a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

La adoptarea unei asemenea soluții, instanța de apel a concluzionat că nu a fost dovedită legătura cauzală stabilită prin ordonanțele procurorului privind intentarea proceselor contravenționale din 14 mai 2015 în privința lui Ivan Cramari și Valerii Cramari și arderea intenționată a pepinierii care-i aparținea lui Alexei Chiriac.

Totodată, instanța de apel a conchis că prin ordonanțele Procuraturii Briceni nu a fost constatată arderea pepinierii de către Ivan Cramari și Valerii Cramari, adică lipsa vinovăției ultimilor.

Instanța de recurs constată, însă, că instanța de apel la adoptarea deciziei a interpretat eronat legea și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, pe când prima instanță, justificat, pronunțându-se asupra aspectelor importante, având în susținere cadrul legal aplicabil în speță, a ajuns la concluzia temeiniciei cerinței lui Alexei Chiriac cu privire la repararea prejudiciului material.

Astfel, după cum se constată la caz, terenul agricol cu numărul cadastral XXXXX, cu suprafața de 0,9106 ha, aparține din data de 10 iulie 2013 cu drept de proprietate Alei Chiriac și lui Alexei Chiriac, fapt ce se confirmă prin extrasul eliberat de Oficiul teritorial cadastral Briceni (f. d. 16 vol. I).

Totodată, se constată că terenul agricol cu numărul cadastral XXXXX, Alexei Chiriac îl deținea în folosință, în baza contractului de arendă a terenurilor agricole din 1 iulie 2013 încheiat între proprietarul Mihail Vasiloii în calitate de arendator și Alexei Chiriac în calitate de arendaș, valabil până la 30 martie 2016, în baza actului de predare - preluare din 1 iulie 2013 (f. d. 13-15 vol. I) și în baza contractului de arendă a terenurilor agricole din 21 ianuarie 2015 încheiat cu noul proprietar Anatolii Vasilov în calitate de arendator și Alexei Chiriac în calitate de arendaș și în baza actului de predare-preluare a terenurilor agricole arendate din 21 ianuarie 2015 (f. d. 107-109 vol. I).

Este cert și faptul că la data de 18 martie 2015, în urma unui incendiu, au ars puietii de brazi plantați pe terenurile agricole cu numărul cadastral XXXXX și numărul cadastral XXXXX, ceea ce se confirmă prin certificatul eliberat de Primăria com. Berlinți r-1 Briceni și Actul comisiei din 1 aprilie 2015 privind cercetarea teritoriului parcelei de pământ incendiat (f. d. 17, 57 vol. I).

Tot, la data de 18 martie 2015, Alexei Chiriac a depus o plângere la Inspectoratul de Poliție Briceni, prin care a solicitat luarea măsurilor cu cet. Valerii Cramari și Ivan Cramari, ambii locuitori ai sat. XXXXX r-nul XXXXX, care la 18 martie 2015 au dat foc pășunii, în urma căreia i-a fost afectat și terenul sădit cu brazi, care au ars în număr de 6 770, fiindu-i pricinuită o pagubă în mărime de 473900 de lei (f. d. 20 vol. I).

În speță se mai constată că, prin încheierea privind cercetarea incendiului din 23 martie 2015, emisă de către inspectorul superior SAÎI al SSE Briceni, căpitan al serviciului salvare, Vadim Șchiopu, a fost stabilit că terenul aferent locului de incediu și anume pepiniera cu suprafața de aproximativ 176 x 37 metri, pe care cresc puietii de brad, este amplasată în apropiere de lunca arsă și se mărginește nemijlocit

și observă că flăcările s-au răspândit asupra pepinierii de coniferi din lunca arzândă, focul deplasându-se în direcția pepinierii sub acțiunea vântului. *Cauza probabilă a generării incendiului este imprudența cu focul deschis* (f. d. 56 vol. I).

Prin ordonanța procurorului în Procuratura raionului Briceni din 14 mai 2015 s-a refuzat în pornirea urmăririi penale în privința lui Ivan Cramari și în privința lui Valerii Cramari, din lipsa în acțiunile acestora a elementelor infracțiunii prevăzute de art. 197 Cod penal (f. d. 62-63 vol. I).

În același timp, prin ordonanța procurorului în Procuratura raionului Briceni din 14 mai 2015 a fost dispusă pornirea procesului contravențional conform semnelor contravenției prevăzute de art. 115 alin. (3) Cod contravențional, în privința lui Ivan Cramari și tot, printr-o altă ordonanță a procurorului în Procuratura raionului Briceni din 14 mai 2015, a fost dispusă pornirea procesului contravențional conform semnelor contravenției prevăzute de art. 115 alin. (3) Cod contravențional, în privința lui Valerii Cramari, iar prin ordonanțele procurorului, adjunct al procurorului raionului Briceni din 20 mai 2015, Ivan Cramari și Valerii Cramari au fost recunoscuți vinovați în comiterea contravenției conform art. 115 alin. (3) Cod contravențional, pentru faptul că la data de 18 martie 2015 au incendiat pășunea, în rezultatul cărui fapt a fost afectată de foc parcela de pământ, ce aparține lui Alexei Chiriac, pe care erau plantați brazi, în rezultatul căreia au ars 6770 de brazi, ultimul fiind recunoscut ca parte vătămată (f. d. 65, 64, 67, 68 vol. I).

Ca urmare, lui Ivan Cramari și Valerii Cramari le-a fost aplicată sancțiunea contravențională sub formă de amendă în mărime a câte 15 unități convenționale, în sumă de 300 lei, pentru fiecare.

Atât Ivan Cramari, cât și Valerii Cramari au achitat amenda stabilită, ceea ce se confirmă prin încheierile executorului judecătoresc nr. 134s-557/16 din 26 mai 2016 și nr. 134s-480/16 din 4 februarie 2016, prin care s-a încetat procedura de executare pe marginea documentelor executorii expediate acestuia (f. d. 66, 69 vol. I).

Conform art. 1398 Cod civil, în vigoare la acel moment, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

În interpretarea corectă a normei de drept enunțate, este de înțeles că componența delictului civil constituie o totalitate de elemente esențiale formulate de legiuitor ca necesare și suficiente pentru angajarea răspunderii delictuale. Componența delictului civil include următoarele elemente (condiții): prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția și, care sunt condițiile generale necesare pentru antrenarea răspunderii delictuale.

Coroborând prevederile enunțate la materialului probator administrat în speță, instanța de recurs reține ca fiind justă concluzia primei instanțe precum că în acțiunile lui Ivan Cramari și Valerii Cramari se întrunesc elementele componente ale delictului civil prevăzut de art. 1398 Cod civil, pentru a fi trași la răspundere materială.

În acest aspect, instanța de recurs apreciază critic mențiunea instanței de apel precum că prin ordonanțele Procuraturii Briceni nu a fost constatată arderea pepinierii de către Ivan Cramari și Valerii Cramari.

Or, contrar concluziei instanței de apel, prin ordonanțele procurorului adjunct al procurorului raionului Briceni din 20 mai 2015, vina lui Ivan Cramari și Valerii Cramari în comiterea contravenției prevăzute de art. 115 alin. (3) Cod contravențional, a fost recunoscută inclusiv și în baza actelor constatatoare cum ar fi încheierea privind cercetarea incendiului din 23 martie 2015, emisă de către inspectorul superior SAÎI al SSE Briceni, Actul comisiei din 1 aprilie 2015 privind cercetarea teritoriului parcelei de pământ incendiat, din care cert rezultă că la data de 18 martie 2015 Ivan Cramari și Valerii Cramari au incendiat pășunea, în rezultatul cărui fapt a fost afectată de foc parcela de pământ, ce aparține lui Alexei Chiriac, pe care erau plantați brazi, în rezultatul căreia au ars 6770 de brazi.

De altfel, este lipsită de suport și concluzia instanței de apel, precum că nu a fost dovedită legătura cauzală stabilită prin ordonanțele procurorului privind intentarea proceselor contravenționale din 14 mai 2015 în privința lui Ivan Cramari și Valerii Cramari și arderea intenționată a pepinierii care-i aparținea lui Alexei Chiriac.

Și asta deoarece, pentru angajarea răspunderii delictuale este necesară, potrivit regulii generale, vinovăția autorilor faptei ilicite Ivan Cramari și Valerii Cramari, care în speță a fost cu certitudine demonstrată, pe când forma - *intenția sau imprudența* și gradul vinovăției autorului faptei ilicite nu prezintă importanță pentru determinarea cuantumului despăgubirii în materia răspunderii delictuale.

Mai cu seamă că prin ordonanța Inspectoratului de Poliție Briceni din 18 martie 2015, Alexei Chiriac a fost recunoscut în calitate de parte vătămată (f. d. 26 vol. I).

Iar reieșind din ordonanțele procurorului în Procuratura raionului Briceni din 14 mai 2015 de intentare a procesului contravențional în privința lui Ivan Cramari și Valerii Cramari pe semnele componentei contravenției prevăzute de art. 115 alin. (3) Cod contravențional, cât și prin ordonanțele procurorului adjunct al procurorului raionului Briceni din 20 mai 2015 privind aplicarea sancțiunii contravenționale față de Ivan Cramari și Valerii Cramari, fapta comisă de către ultimii în temeiul art. 115 alin. (3) Cod contravențional se extinde inclusiv și în privința prejudiciului comis lui Alexei Chiriac, care a fost recunoscut ca parte vătămată în procesul contravențional (f. d. 64-65, 67-68 vol. I).

În acest context, relevanță speței au prevederile art. 1414 alin. (1) Cod civil, în vigoare la acel moment, care menționează că, dacă dauna a fost cauzată în comun de mai multe persoane, acestea poartă răspundere solidară.

Iar potrivit prevederilor art. 1416 alin. (1) și (2) Cod civil, în vigoare la acel moment, instanța de judecată stabilește felul despăgubirii în funcție de circumstanțe. Ea va lua hotărâre diferită de cererea păgubitului numai din motive întemeiate. Instanța de judecată, adoptând hotărâre cu privire la reparația prejudiciului, obligă autorul prejudiciului să pună la dispoziție un bun de același gen și de aceeași calitate, să repare bunul pe care l-a deteriorat ori să compenseze integral prin echivalent bănesc prejudiciul cauzat.

Raportând la caz aceste prevederi legale în coroborare cu circumstanțele cauzei, instanța de recurs atestă justetea concluziei primei instanțe precum că în urma incendiului produs a fost afectată de foc parcela de pământ, ce aparține lui Alexei Chiriac, pe care erau plantați brazi, în rezultatul căreia au ars 6770 de brazi, costul cărora urmează să-l repare Ivan Cramari și Valerii Cramari în mod solidar.

Or, că anume acest număr de copaci coniferi – brazi au fost mistuiți de foc se confirmă prin încheierea privind cercetarea incendiului din 23 martie 2015, emisă de către inspectorul superior SAÎI al SSE Briceni, căpitan al serviciului salvare, Vadim Șchiopu, precum și prin Actul comisiei din 1 aprilie 2015 privind cercetarea teritoriului parcelei de pământ incendiat (f. d. 56, 57 vol. I).

Intimații Ivan Cramari și Valerii Cramari deși neagă acest număr de 6770 de brazi mistuiți de foc, nu au prezentat pe parcursul examinării cauzei în fond probe justificative ce ar demonstra contrariul și, că ar fi existat un alt număr de brazi.

La fel, intimații nu au combătut prin probe concludente și pertinente nici calculele ce țin de mărimea prejudiciului solicitat de către Alexei Chiriac.

Astfel fiind, prima instanță corect a constatat cuantumul prejudiciului cauzat lui Alexei Chiriac în sumă de 473 900 de lei, având la bază certificatul din 15 aprilie 2015 eliberat de Ocolul Silvic Briceni, prin care un puiet de talie înaltă Molid cu vârsta de 5 ani, cu înălțimea până la 1 metru constituie 117,6 lei inclusiv TVA (f. d. 59 vol. I).

Față de toate aceste considerente, instanța de recurs constată corectitudinea concluziei primei instanțe cu privire la admiterea cerinței lui Alexei Chiriac împotriva lui Ivan Cramari și Valerii Cramari cu privire la repararea prejudiciului material în sumă de 473 900 de lei, prin urmare netemeinicia deciziei instanței de apel.

În același timp, instanța de recurs, prin prisma art. 1398 Cod civil, în vigoare la acel moment, care indică că cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare, *în cazurile prevăzute de lege*, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune, reține și prevederile art. 45 alin. (1) Cod contravențional, potrivit cărora persoana al cărei drept sau interes legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile. Această persoană are în special dreptul la repararea prejudiciului patrimonial și a celui nepatrimonial cauzate prin contravenție.

Totodată, prevederile art. 387 alin. (1) și (2) Cod contravențional, indică că prin vicitimă se înțelege persoana fizică sau persoana juridică căreia, prin contravenție, i-au fost cauzate prejudicii morale, fizice sau materiale.

Iar conform art. 1422 alin. (1) și (2) Cod civil, în vigoare la acel moment, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

Prin prisma acestor prevederi legale, reieșind din specificul acțiunii, instanța de recurs atestă că Alexei Chiriac este îndreptățit să solicite repararea prejudiciului moral, ca urmare a comiterii de către Ivan Cramari și Valerii Cramari a contravenției

prevăzute de art. 115 alin. (3) Cod contravențional – arderea resturilor vegetale de orice proveniență, fiind cert că Alexei Chiriac a avut în cauzele contravenționale respective calitatea de parte vătămată.

Astfel, în conformitate cu dispozițiile art. 1423 alin. (1) și (2) Cod civil, în vigoare la acel moment, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Ca urmare, prima instanță cu aplicarea corectă a legii materiale care guvernează raportul juridic litigios, creând condiții obiective participanților la proces, just a ajuns la concluzia de a încasa în mod solidar de la Ivan Cramari și Valerii Cramari în beneficiul lui Alexei Chiriac prejudiciul moral în mărime a câte 1000 de lei de la fiecare, care ar constitui o satisfacție echitabilă pentru suferințele psihice suportate de către Alexei Chiriac, în rezultat contravenției comise de către intimați.

Or, cuantumul prejudiciului moral pretins de către Alexei Chiriac în mărime de 10000 de lei este vădit disproporțional și excesiv în raport cu criteriile stabilite la caz și principiul general al echității.

Sub un alt aspect, instanța de recurs remarcă dispozițiile art. 94 alin. (1) CPC, potrivit cărora instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Iar în conformitate cu dispozițiile art. 96 alin. (1), (1¹) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

În temeiul prevederilor enunțate, instanța de recurs consideră că prima instanță corect a încasat de la Ivan Cramari și Valerii Cramari în beneficiul lui Alexei Chiriac cheltuielile de judecată, ceea ce constituie 14 217 de lei taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată, fapt confirmat prin ordinul de încasare nr. UJ2F-A100 din 21 septembrie 2017 (f. d. 71 vol. I).

Iar în virtutea competenței sale de a mări sau micșora onorariile avocaților, prima instanță just a stabilit că suma de 5000 de lei încasată în beneficiul lui Alexei Chiriac cu titlu de cheltuielile de asistență juridică acordată de către avocatul Boris Cîrțica în baza mandatului seria MA nr. 0920652, confirmate prin bonul de plată seria PL nr. 105125 din 21 septembrie 2017 și bonul de plată seria XL nr. 607449,

s-ar egala cu cheltuieli necesare și rezonabile pentru acordarea asistenței juridice în prezentul litigiu, în raport cu complexitatea cauzei (f. d. 90-91 vol. I).

În susținerea acestei opinii se va nota și jurisprudența CtEDO (cauza Iatridis contra Greciei) care constată că la determinarea cheltuielilor și plăților de rambursare reclamate, instanța apreciază dacă aceste cheltuieli au fost reale, necesare și rezonabile referitor la mărimea lor, numărul orelor de muncă a reprezentantului, precum și tariful aplicat per oră.

Pentru motivele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat, care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) CPC, art. 445 alin. (3) Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Alexei Chiriac, reprezentat de avocatul Petru Balan.

Se casează integral decizia din 29 octombrie 2019 a Curții de Apel Bălți și se menține hotărârea din 18 iulie 2018 a Judecătoriei Edineț sediul Briceni, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Alexei Chiriac împotriva lui Ivan Cramari și Valerii Cramari cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Galina Stratulat

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu